

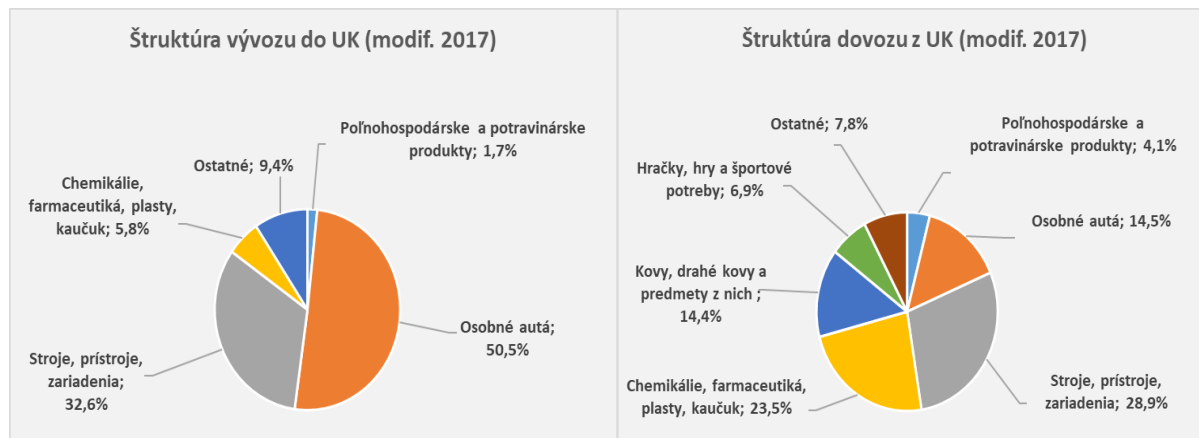

Rýchly komentár

Zahraničný obchod: Náklady tvrdého Brexitu pre slovenských exportérov a importérov

Tvrдый Brexit, ktorý je v oblasti zahraničného obchodu synonymom pre zavedenie obchodných bariér medzi Spojeným kráľovstvom a Európskou úniou, môže slovenský export do UK predražiť o 13 % a britský import na Slovensko o vyše 10 %. Ide o statický odhad tarifných a netarifných obchodných bariér uvalených na tovar v prípade WTO režimu so Spojeným kráľovstvom. Podľa našich prepočtov je to najvyšší dopad v rámci krajín V4. Je daný štruktúrou obchodu, koncentrovanou na osobné autá, ktoré patria medzi komodity s vyššou tarifnou, ale aj netarifnou záťažou.

Do Spojeného kráľovstva (UK) vyvážame necelých 5 % tovarov a dovážame odtiaľ okolo 1,5 % z celkového dovozu tovarov (vo všetkých výpočtoch abstrahujeme od nerastných palív a minerálnych olejov). Vývoz do UK je silne koncentrovaný na osobné autá (až polovica vývozu pripadá na autá). Z UK dovážame najmä stroje a prístroje, chemikálie a autá. Ak by Brexit vyústil do stavu, kedy by obchodovanie medzi UK a EÚ upravovali štandardné dohody WTO, do platnosti by vstúpili tarifné a netarifné obchodné bariéry. V priemere sa najvyššie clá voči členom WTO/MFN (Most Favoured Nation) uplatňujú na poľnohospodárske a potravinárske komodity, textil, odev a osobné autá.

Zdroj: ŠÚ SR, výpočty NBS (vývoz a dovoz bez HS 27 - Nerastné palivá, minerálne oleje, bitúmenové látky).

Nákladnejšími obchodnými bariérami sú však netarifné prekážky, ktoré sa - na rozdiel od postupne znížených tarifných bariér - rozmáhali, a to najmä v potravinárskom, chemickom, automobilovom priemysle. Nadobudli výraznejší vplyv na konkurencieschopnosť zahraničného tovaru než clá, čo potvrdili mnohé štúdie najmä z dôb príprav TTIP¹. V prípade Brexitu bez dohody by boli mnohé odvetvia vystavené množstvu požiadaviek na sanitárne, fyto-sanitárne, kvalitatívne, výkonnostné a iné testovanie, ale aj označovanie (balenie a pod.) výrobkov v porovnaní s dnešným jednotným postupom v rámci Európskeho spoločenstva.

¹ Non-Tariff Measures in EU-US Trade and Investment - An Economic Analysis, Berden et al (2009), Quantifying Non-Tariff Measures for TTIP, Centre for European Policy Studies (2015)

Osobné autá, na ktoré sa koncentruje slovenský export do UK, patria medzi komodity najviac zaťažené tak tarifnými, ako aj netarifnými bariérami. To predurčuje vyšší dopad zavedenia obchodných bariér WTO pre Slovensko minimálne v porovnaní s ostatnými krajinami V4.

Tab. 1 Priemerné tarifné a netarifné bariéry voči členom WTO (MFN)

	Priemerné dovozné clá v %	Priemerné vývozné clá v %	Indikatívny odhad netarifných bariér v %
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	17,7	16,4	N/A
Potraviny, nápoje a tabak	13,4	10,3	30,1
Textil, odevy a obuv	10,4	10,5	9,6
Motorové vozidlá	9	8,5	11,7
z toho osobné autá	9,8	N/A	4,5-19
Chemické látky okrem farmaceutík	3,8	3,5	15,1
Stroje a zariadenia	2,7	1,8	N/A
Lietadlá a obrana	2,6	2,7	11,1
Elektrické stroje	2,6	2	2,7
Kovy a kovové výrobky	2	2,3	7,4
Zmiešané spotrebné výrobky	1,9	1,6	N/A
Nemotorové vozidlá	1,8	1,3	11,7
Tovary pre výskum	1,3	1,6	N/A
Lieky	0	0	6,4

Zdroj: Confederation of British Industry (netarifné bariéry prepočítané ako ekvivalent tarifnej bariéry v %).

Po aplikácii tarifných a dostupných netarifných bariér WTO na objemové toky exportu tovarov a importu tovarov jednotlivých krajín V4 má **cenovo najsenzitívnejší priamy export do UK práve Slovensko**. Nielenže **dosahuje najvyššie priemerné vážené clo na exportovaný tovar**, ale **spolu s Poľskom aj najvyšší priemerný ekvivalent netarifných bariér**. Ide o statické výpočty na štruktúre zahraničného obchodu s tovarom z roku 2017, ktoré neuvažujú so zmenami v dodávateľsko-odberateľských vzťahoch ani so zmenami v rámci globálnych hodnotových reťazcov (GVC). **Slovenský export tovarov do UK by sa za takýchto podmienok v dôsledku zavedenia colných aj netarifných bariér predražil o 13 %, pričom polovičný podiel by prináležal colným a polovičný podiel netarifným bariéram.**

Import tovarov z UK na Slovensko by bol predražený o 10,4 %, pri zhruba tretinovom podiele colných a dvojtretinovom podiele netarifných bariér. Na strane dovozu tovarov je priemerné slovenské clo nižšie ako maďarské a poľské. Najvyšším importným clám v rámci V4 môže čeliť Poľsko, a to najmä kvôli relatívne vysokému podielu poľnohospodárskych a potravinárskych produktov. **Kým z priameho dovozu z UK plynú menšie nákladové ohrozenia pre Slovensko, dopady môžu byť prenesené cez drahšie dovozy z Poľska.**

Tab. 2 Priemerné vážené clo (%)

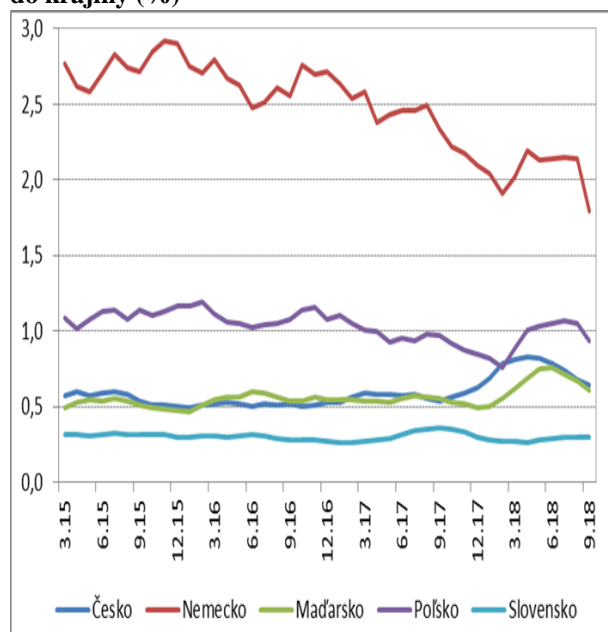
	Na exporte	Na importe	Ekvivalent netarifných bariér
Slovensko	6,4	3,8	6,6
Česko	5,3	3,0	4,8
Maďarsko	4,6	4,1	4,5
Poľsko	6,2	4,9	6,6

Zdroj: Confederation of British Industry, Eurostat a výpočty NBS.

Britské dovozy na Slovensko majú stabilne najnižší podiel z celkového dovozu v rámci V4. Ten sa nezvýšil ani v období od konca roka 2017/začiatku roka 2018, kedy v okolitých krajinách a v Nemecku začal podiel UK na dovozoch rásť. Predpokladáme, že išlo o predzásobenie regionálnych GVC, od ktorých následne odoberá Slovensko.

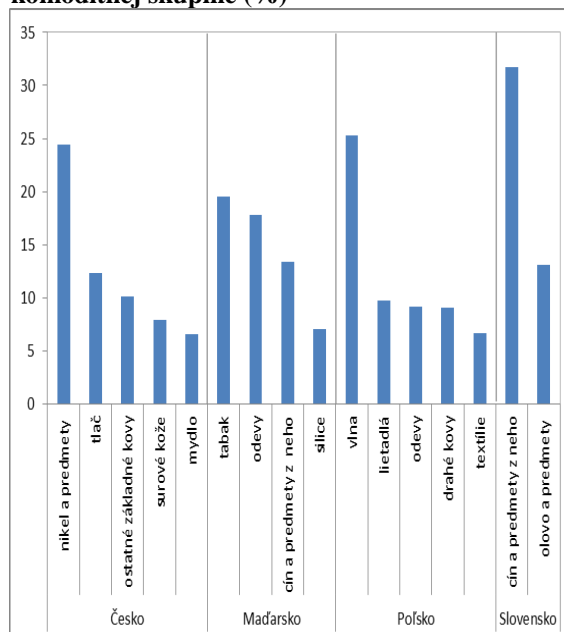
Prípadný úplný výpadok priameho britského importu na Slovensko by sa týkal prevažne nahraditeľných komodít s doplnkovou funkciou vo výrobe, s nízkymi podielmi na dovoze, resp. komodít s vysokou konkurenciou na trhu, ako sú odevy a textilie.

Graf A Dovozy z UK na celkovom dovoze do krajiny (%)

Zdroj: Eurostat a výpočty NBS (z dovozov v kg).

Graf B Koncentrácia UK dovozu v danej komoditnej skupine (%)

Zdroj: Eurostat a výpočty NBS (z dovozov v kg).

Uplatnenie obchodných bariér zvýši tarifné a netarifné náklady firiem na obchodovanie s UK. Ide o výšku nákladov, s ktorými sa musia vývozcovia a dovozcovia tovaru vysporiadať, ak by chceli v nezmenenom rozsahu naďalej obchodovať s partnermi v UK (bez dodatočných nákladov na služby). Pri pomerovaní výšky colných a necolných nákladov k HDP ako všeobecnému meradlu by sa najvyššie náklady z krajín V4 dotkli práve slovenských firiem (v absolútnom vyjadrení vyše 550 mil. EUR).

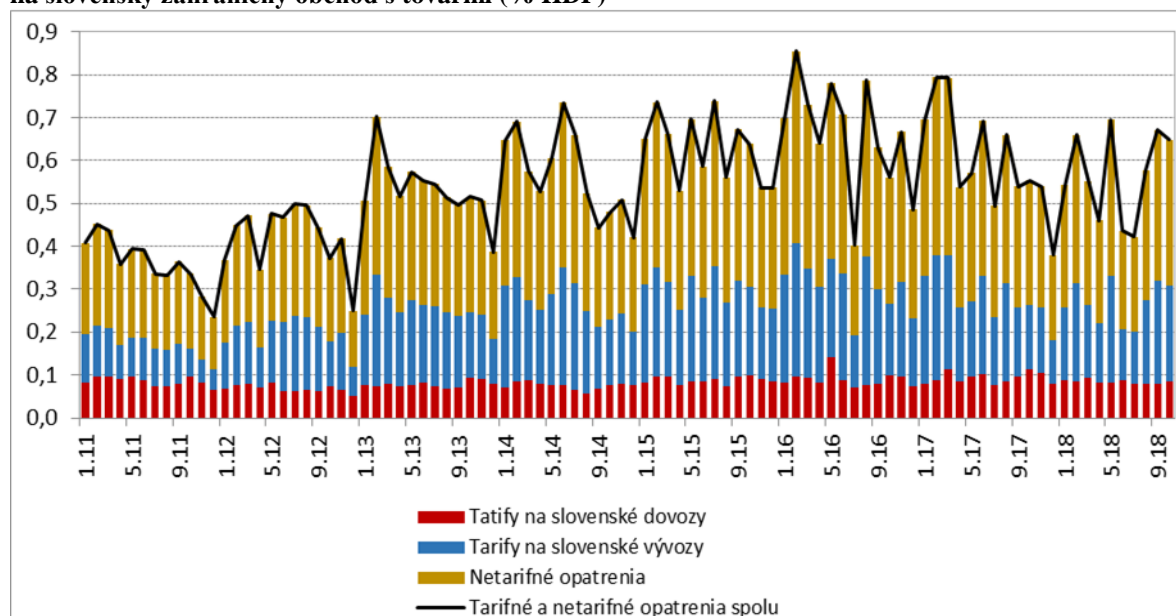
Tab. 3 Celkové náklady v prípadnom WTO režime (% HDP)

	Tarifné náklady	Netarifné náklady	Celkom
Slovensko	0,31	0,34	0,65
Česko	0,29	0,30	0,59
Maďarsko	0,19	0,20	0,39
Poľsko	0,24	0,27	0,51

Zdroj: Confederation of British Industry, Eurostat a výpočty NBS.

Celkové náklady vývozcov a dovozcov sú v čase variabilné podľa štruktúry zahraničného obchodu (od 0,25 do 0,85 % HDP). Výška nákladov na historickom časovom rade nepresiahla 1 % HDP, v zásade ju určoval podiel osobných áut vo vývoze.

Graf C Celkové náklady prípadného WTO režimu aplikované od roku 2011 na slovenský zahraničný obchod s tovarmi (% HDP)

Zdroj: Confederation of British Industry, Eurostat a výpočty NBS (po vylúčení reexportu).

Záver

Spojené kráľovstvo má relatívne nízke podiely tak na vývoze, ako aj dovoze Slovenska. Prípadné výpadky dovozu z UK v dôsledku problémov na hraniciach alebo snahy vyhnúť sa obchodným bariéram sú do určitej miery nahraditeľné. Pri nezmenených dodávateľsko-odberateľských vzťahoch by však režim WTO mohol slovenský export do UK predražiť o 13 % a import tovarov z UK na Slovensko o 10,4 % v dôsledku zavedenia tarifných a netarifných bariér na tovary. V rámci krajín V4 ide o najvyšší dopad. Je daný štruktúrou obchodu, koncentrovanou na osobné autá, ktoré patria medzi komodity s vyššou tarifnou a netarifnou záťažou.

Literatúra:

Brexit Briefing – Sector by Sector: The Trade Costs of „No Deal“, Confederation of British Industry (October 2017)

How much havoc could Brexit bring?, The effects on Sweden and the Baltics, Swedbank (December 2018)

Non-Tariff Measures in EU-US Trade and Investment - An Economic Analysis, Berden et al (2009)

Quantifying Non-Tariff Measures for TTIP, Centre for European Policy Studies (2015)

Anna Vladová
(analytici@nbs.sk)